

การศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา*
THE DEVELOPMENT OF BEHAVIOR OF STUDENTS IN PHRAPARIYATTIDHAMMA
SCHOOLS, GENERAL EDUCATION DIVISION

ไชยยา เรืองดี¹, พระมหาไพจิตร สาข้อง², มนตรี รอดแก้ว³, อาทิตย์ ชูชัย⁴
Chaiyya Rueangdee¹, Phramaha Paijit Sakhong², Montree Rodkaew³, Artit Choochai⁴
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย^{1,2,3,4}
Mahamakut Buddhist University Mahavajiralongkorn Rajavidyalaya Campus, Thailand.^{1,2,3,4}
Email : montreerawdkaew@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 3) เพื่อเสนอแนะพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 ทั้งหมด 10 จังหวัด 21 โรงเรียน จำนวน 306 รูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความมีระเบียบวินัยอยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านความอดทนอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองน้อยสุด คือด้านความซื่อสัตย์อยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ 2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 จำแนกตามสถานะ อายุ ระดับการศึกษา อายุ และจังหวัด โดยรวมไม่แตกต่างกัน 3. แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่ม 3 ได้แก่ นักเรียนควรปฏิบัติตนให้ดี ทั้งต่อหน้าและลับหลังอย่างสม่ำเสมอ ควรปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัดพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จไม่ว่าจะยากลำบากเพียงใดก็ตามมีความตั้งใจและพยายามทำงานตามที่ครูมอบหมายและส่งตรงเวลาเสมอควรกล้าคิด และตัดสินใจทำงานโดยไม่กลัวการผิดพลาด

คำสำคัญ : 1. พฤติกรรม 2. ความมีวินัยในตนเอง 3. โรงเรียนพระปริยัติธรรม

ABSTRACT

The objectives of the research article were 1) to study about the behavior of the self-disciplinary of the students studying in the general education section of Phra pariyattidhamma School Section 3, 2) to compare the behavior of the self-disciplinary of the students studying in the general education section of Phrapariyattidhamma School Section 3, and 3) to give suggestions on the behavior of the self-disciplinary of the students studying in the general education section of Phra Pariyattidhamma School Section 3. The research sample consisted of 306 students studying in the general education section of Phrapariyattidhamma School Section 3 in 21 schools and in 10 provinces. The statistics used for the data analysis were Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, t-test, F-test, and Descriptive Analysis.

The research result revealed that: 1. The overall level of the behavior of the self-discipline of the students studying in the general education section of Phra pariyattidhamma School Section 3 was in a medium level. When considering into each aspect ranking from the highest to the least mean score, it revealed that the high score fell on the aspect of ‘students’ self-discipline’ and the aspect of ‘the patient of the students’ respectively, while the least score fell on the aspect of ‘honesty’ which fell on the medium score. 2. The comparative results when comparing the behavior of the self-discipline of the students studying in the general education section of Phrapariyattidhamma School Section 3 among the aspect of status, age, education level, age, and province (their current address) was overall in a similar level. 3. The guidelines of the development of the behavior of the self-discipline of the students studying in general education section of Phrapariyattidhamma School Section 3 are namely, the students’ behaviors which need to be self-disciplined all the time, the attempt to complete assigned tasks on time regardless of its difficulties, the students’ attention and the attempt to complete the assignments from their teachers, and the punctuation of the homework submission regularly, and the suggestions on the confidence in decision making and the readiness in working without the fear of the failures.

Keywords : 1. Behaviors 2. Self-disciplinary 3. Phrapariyattidhamma School

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ.2535 (วิชัย ธรรมเจริญ, 2541) ได้กล่าวถึงกระทรวงศึกษาธิการว่า ได้กำหนดว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นในวัด หรือที่ธรณีสงฆ์หรือที่ดินของมูลนิธิทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้การศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจะจัดตั้งขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ และด้วยความเห็นชอบของประธานสภาการศึกษาสงฆ์ โรงเรียนต้องจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของกระทรวง ศึกษาธิการโดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (เดิมกรมการศาสนา) จะให้การสนับสนุนเป็นเงินอุดหนุนตามกำลังงบประมาณ และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากำหนด เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้การศึกษอบรมแก่เยาวชนชายที่เข้าไปบวชในพระพุทธศาสนา โดยใช้หลักธรรมคำสอนแห่งพระพุทธศาสนาเป็นหลักสูตรการอบรมเพื่อให้ผู้ได้รับการอบรมมีศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม สมกับที่ประเทศไทยเป็นเมืองแห่งพระพุทธศาสนาปัจจุบันมีการศึกษาสงฆ์มีอยู่ 3 แผนก ได้แก่ แผนกธรรม แผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษา แผนกธรรม และแผนกบาลีนั้นเป็นการจัดการศึกษาเฉพาะด้านหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาล้วนๆ ไม่มีวิชาสามัญศึกษาเข้าไปปะปน ส่วนแผนกสามัญศึกษานั้นเป็นการจัดการศึกษาที่ผสมผสานกันทั้งหลักสูตรแผนกธรรม แผนกบาลี และหลักสูตรสามัญศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเข้าด้วยกัน แต่หลักสูตรแผนกธรรม - บาลีไม่เข้มข้นมากนัก แต่ก็ยังมีเนื้อหามากกว่าวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน ดังนั้นโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจึงเป็นหลักสูตรที่เหมาะสมกับเยาวชนยุคปัจจุบัน เพราะสามารถบูรณาการนำเอาการศึกษาสงฆ์ทั้ง 3 แผนกมาหลอมเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งเป็นการศึกษาแผนกเดียวที่ทุกคนยอมรับว่าเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะสงฆ์ตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (เพิ่มเติม) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดไว้ในหมวดที่ 2 มาตรา 12 ว่า “นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎกระทรวง และมาตรา 18 (2) กำหนดว่า “โรงเรียนได้แก่โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่สังกัดสถาบันพระพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น” ดังนั้น จึงถือได้ว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งหนึ่งตามพระราชบัญญัตินี้ ในการนี้เพื่อให้สอดคล้องกับข้อความในมาตรา 12 และมาตรา 18(2) แห่งพระราชบัญญัตินี้ กระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2548 เพื่อให้เป็นไปตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งของการศึกษาคณะสงฆ์ ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อให้พระภิกษุ สามเณร ได้มีโอกาสศึกษาสายสามัญตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย โดยเทียบกับชั้นมัธยมศึกษาสายสามัญ โดยจัดหลักสูตรให้มีวิชาที่เหมาะสมแก่ภาวะของพระภิกษุ สามเณร ที่จะได้มีโอกาสศึกษาสายสามัญโดยไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย และเป็นวิชาที่จำเป็นแก่งานพระพุทธศาสนาเป็นหลักสูตรที่ให้การศึกษาวិชาพระปริยัติธรรมควบคู่กับวิชาสามัญ ได้แก่ ภาษาบาลี ธรรมวินัย ศาสนปฏิบัติ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา อันเป็นพื้นฐานการประพฤติปฏิบัติธรรมวินัยตามควรแก่ฐานานุรูปและความสนใจเป็นหลักสูตรที่โรงเรียนสามารถจัดแผนการเรียนให้จบในตัวเองได้ หรือเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อมุ่งส่งเสริมให้พระภิกษุ สามเณรมีบุคลิกภาพและอาจารย์วัดอันสมควรแก่สมณเพศ และเปิดโอกาสให้พระภิกษุ สามเณร ค้นพบความสามารถความสนใจความถนัดเฉพาะตน และช่วยให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทางคติโลกและคติธรรม สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมปัจจุบันได้ตามควรแก่สมณวิสัย โดยไม่ขัดต่อวินัยสงฆ์รวมทั้งเพื่อสนองความต้องการของพระภิกษุ สามเณรเมื่อเรียนจบแต่ละชั้นย่อมได้ความรู้เป็นเครื่องบริหารรักษาตนขณะบวชอยู่ เมื่อลาสิกขาออกไปย่อมมีความรู้พอควรแก่อัตภาพเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าต่อสังคมฆราวาส และหากมุ่งหมายจะเรียนรู้ให้สูงขึ้นไปในระดับอุดมศึกษาก็ย่อมได้ โดยมีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย รับพระภิกษุ สามเณร ที่เรียนจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เข้าศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยทั้งสองโดยตรง สำหรับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีโครงสร้างการดำเนินงานเช่นเดียวกับโรงเรียนทั่วไป ปัจจุบันการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีปัญหาหลายประการ คือ ทั้งด้านประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการศึกษา ที่มีมาตรฐานต่ำกว่าระดับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ทั้งด้านหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ดูแล รวมถึงระบบการจัดการศึกษาที่ขาดคุณภาพ ซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน คล้องกับนโยบายของรัฐบาล จะได้นำผลงานวิจัยในครั้งนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน นโยบายหน่วยงานของรัฐและเอกชน ทำให้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่มีความสุขและศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สถาบันสังคมและประเทศชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3

2.2 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 โดยจำแนกตามสถานะ อายุ ระดับการศึกษา และจังหวัด ของนักเรียน

2.3 เพื่อเสนอแนะพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ประโยชน์ทางด้านวิชาการ ประโยชน์ต่อผู้สนใจงานวิจัยด้านนี้เพราะผู้วิจัยได้รวบรวม แนวคิดทฤษฎี จากนักการศึกษาที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการในการปรับพฤติกรรมนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบทบาทของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ซึ่งผลการวิจัยที่ได้มาจะเป็นการเพิ่มเติมความรู้ ทั้งยังเป็นการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม

3.2 ประโยชน์เชิงนโยบาย ได้ข้อมูลในการกำหนดนโยบายเพื่อนำข้อมูลประกอบการวางแผน ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม

3.3 ประโยชน์ในการประยุกต์ใช้ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน ระดับอื่นหรือในองค์กรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของครอบครัว สังคม ชุมชนของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 จำนวน 21 โรงเรียนเรียน 10 จังหวัด จำนวน 1,304 รูป กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 ทั้งหมด 10 จังหวัด 21 โรงเรียนเรียน จำนวน 306 รูปผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 สำหรับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 0.05 และใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนประชากรจำแนกตามโรงเรียนพระปริยัติธรรมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 พฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้แก่ 1)ความซื่อสัตย์ 2)ความอดทน 3)ความรับผิดชอบ

4)ความมีระเบียบวินัย 5)ความเชื่อมั่นในตนเอง มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งระดับของการวัดออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้ 1)เตรียมแบบสอบถามเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย 2)นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และนำแบบสอบถามมาตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องครบถ้วนของการตอบแบบสอบถาม จำนวน 306 ชุด โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะสะดวกในตัวแทน นักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 3)ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามเพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์หาประสิทธิภาพพฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมุติฐานด้วยการทดสอบค่าที (t-test แบบ Independent Samples) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว(F-test) และวิเคราะห์เชิงพรรณนา

5. ผลการวิจัย

5.1 พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความมีระเบียบวินัยอยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านความอดทนอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองน้อยสุด คือด้านความซื่อสัตย์อยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ เมื่อนำมาพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผลดังนี้

5.1.1 ด้านความซื่อสัตย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ นักเรียนรู้หน้าที่ของตนเองและปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้องอยู่ในระดับมาก รองลงมานักเรียนปฏิบัติตามคำสัญญาทุกครั้งอยู่ในระดับมาก และพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์น้อยสุด คือเมื่อนักเรียนเก็บของมีค่าได้จะรีบติดต่อเพื่อส่งคืนเจ้าของ อยู่ในระดับปานกลาง

5.1.2 ด้านความมีระเบียบวินัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ นักเรียนมาโรงเรียนทันเวลาอยู่ในระดับมาก รองลงมานักเรียนเข้าแถวซื้ออาหารหรือขนมทุกครั้งอยู่ในระดับมาก และพฤติกรรมที่มีความมีระเบียบวินัยน้อยสุดคือนักเรียนปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด อยู่ในระดับปานกลาง

5.1.3 ด้านความอดทนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ นักเรียนพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จไม่ว่าจะยากลำบากเพียงใดก็ตามอยู่ในระดับมาก รองลงมา นักเรียนพบงานที่ยากนักเรียนช่วยเหลือตนเองจน

สุดความสามารถก่อนที่จะขอร้องผู้อื่นอยู่ในระดับมาก และพฤติกรรมที่มีความอดทนน้อยสุด คือ นักเรียนสามารถทำงานส่งครูได้ เมื่อถูกอีกฝ่ายพูดยั่วโมโหอยู่ในระดับปานกลาง

5.1.4 ด้านความรับผิดชอบโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ นักเรียนมีความตั้งใจและพยายามทำงานตามที่ครูมอบหมาย และส่งตรงเวลาเสมออยู่ในระดับปานกลางรองลงมา นักเรียนตรวจสอบความถูกต้องของการบ้านหรืองานที่ได้รับมอบหมายทุกครั้งอยู่ในระดับปานกลาง และพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบน้อยที่สุด คือนักเรียนไม่เล่นหรือคุยในขณะที่ครูสอนอยู่ในระดับปานกลาง

5.1.5 ด้านความเชื่อมั่นในตนเองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ก่อนจะทำอะไร นักเรียนจะวางแผนไว้ล่วงหน้าอยู่ในระดับปานกลางรองลงมานักเรียนมีความมั่นใจในการกระทำสิ่งใดๆ ได้ตามลำพัง อยู่ในระดับปานกลางและพฤติกรรมด้านความเชื่อมั่นในตนเองน้อยที่สุด คือเมื่อนักเรียนตั้งใจทำอะไรแล้วนักเรียนจะไม่เปลี่ยนใจง่ายๆ อยู่ในระดับปานกลาง

5.2 พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 จำแนกตามสถานะโดยรวมมีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกตามสถานะปรากฏว่าพระภิกษุมีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาเป็นสามเณรมีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง โดยพระภิกษุมีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองสูงกว่าสามเณรเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกตามระดับชั้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อยู่ในระดับปานกลาง และมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ในระดับปานกลางโดยนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองสูงกว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเมื่อจำแนกตามอายุ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า อายุ 19 ปี มีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาอายุ 15 ปี มีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง และพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองน้อยที่สุด คือ อายุ 20 ปี มีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามที่อยู่ปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า จังหวัดอุทัยธานีมีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาลพบุรีมีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง และจังหวัดที่มีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองน้อยที่สุด คือ สุพรรณบุรี อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ซึ่งผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 จำแนกตามสถานะ ระดับการศึกษา อายุ และที่อยู่ปัจจุบัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

5.3 แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 ปรากฏผลดังนี้ พฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง 1)ด้านความซื่อสัตย์

นักเรียนควรปฏิบัติตนให้ดี ทั้งต่อหน้าและลับหลังอย่างเสมอ นักเรียนควรรู้หน้าที่ของตนเองและปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่และถูกต้อง และควรขออนุญาตก่อนหยิบของคนอื่นมาใช้ 2)ด้านความมีระเบียบวินัย นักเรียนควรปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัดควรขออนุญาตครูก่อนออกจากห้องเรียนทุกครั้ง และควรเข้าแถวซื้ออาหารหรือขนมทุกครั้ง 3)ด้านความอดทน นักเรียนควรพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จไม่ว่าจะยากลำบากเพียงใดก็ตามควรขยันหมั่นเพียรในการทำงานส่งครูในวิชาที่ไม่ชอบเพราะกลัวสอบตกเมื่อมีผู้มาแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้ง นักเรียนควรจะได้รับฟังจนจบก่อนที่จะแสดงเหตุผล 4)ด้านความรับผิดชอบ นักเรียนควรมีความตั้งใจและพยายามทำงานตามที่ครูมอบหมาย และส่งตรงเวลาเสมอควรเอาใจใส่ติดตามบทเรียนจากเพื่อน เมื่อนักเรียนขาดเรียนควรยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน 5)ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง นักเรียนควรกล้าคิด และตัดสินใจทำงานโดยไม่กลัวการผิดพลาดควรกล้าชี้แจงข้อเท็จจริงด้วยเหตุด้วยผลจนเป็นที่ประจักษ์ชัดเมื่อนักเรียนตั้งใจทำอะไรสิ่งใดแล้วนักเรียนควรจะไม่เปลี่ยนใจง่ายๆ

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่ม 3 มีประเด็นสำคัญควรนำมาอภิปรายดังนี้

6.1 พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากลุ่ม 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความมีระเบียบวินัยอยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านความอดทนอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองน้อยสุด คือด้านความซื่อสัตย์อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ทศนียา แสนทิพย์ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ปี การศึกษา 2558 โดยรวม 6 ด้าน อยู่ในระดับค่อนข้างสูงสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลภัสสรณ์ พิทักษ์ศักดิ์ดาชัย (2553) ได้ทำการศึกษาปัญหาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนสิงห์บุรีจังหวัดสิงห์บุรี พบว่า ความมีวินัยในตนเองของนักเรียน โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนไม่มุ่งเน้นที่ความมีวินัยของตนเอง ซึ่งวินัยในตนเองเป็นความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวัง โดยเกิดจากการสำนึกขึ้นมาเอง ทั้งนี้จะต้องไม่กระทำการใดๆ อันจะเกิดความยุ่งยากแก่ตนเองในอนาคต แต่จะต้องก่อให้เกิดความเจริญต่อตนเองและผู้อื่นโดยไม่ขัดต่อระเบียบของสังคมและศีลธรรม มีความตั้งใจ และมั่นใจในพฤติกรรมที่แสดงออกมาว่าเป็นสิ่งที่ดีต่อตนเองและสังคมซึ่งความสำคัญของการมีวินัยในตนเองก็

คือ 1)ถ้าไม่มีวินัยในตนเองชีวิตก็จะสับสนยุ่งเหยิง สังคมจะวุ่นวาย ไร้สาระสลาย ทำลายโอกาสในการที่จะดำเนินชีวิตที่ดีงามและโอกาสในการพัฒนาตนเองของทุกคน 2)วินัยในตนเอง เป็นองค์ประกอบหนึ่งของลักษณะชีวิตที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนในชีวิต เราจะสามารถนำชีวิตไปสู่สิ่งที่ตั้งใจได้จนกว่าจะตั้งอยู่บนวินัยวินัยสร้างความรับผิดชอบ 3)วินัยสร้างระเบียบแบบแผน วินัยสร้างคนให้เป็นคนดี วินัยสร้างคนให้เป็นคนเก่ง ดังนั้น วินัยจึงเป็นเรื่องสำคัญ เราจำเป็นต้องสร้างวินัยให้แก่มนุษย์ตั้งแต่เด็ก 4)สำหรับการจัดการศึกษา ความเป็นวินัยเป็นสิ่งสำคัญที่ครูผู้สอนต้องให้ความสำคัญ ในการส่งเสริมให้เกิดขึ้นในวัยเด็ก ซึ่งเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความเป็นวินัยในตนเอง เพื่อความสุขและความสำเร็จของตนเองและสังคม ดังนั้นการจะทำให้เกิดวินัยขึ้นในหมู่คณะไม่ว่าจะเป็นวินัยด้านใด ก็ตามล้วนแต่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม หากแต่ว่าวินัยในตนเองนั้นเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่การมีวินัยในสังคมและประเทศชาติต่อไป

6.2 การเปรียบเทียบพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 โดยรวม พบว่า นักเรียนที่มีสถานะ ระดับการศึกษา อายุ ที่ปัจจุบัน มีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 โดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนียา แสนทิพย์ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า เมื่อจำแนกตามระดับชั้นการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความอดทนและด้านความซื่อสัตย์ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสุริยันต์ สัตตะยาภุมภ์ (2555) ได้ศึกษาผลของการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติที่มีต่อพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดปทุมวนาราม กรุงเทพมหานคร พบว่า หลังจากการใช้โปรแกรมการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดปทุมวนาราม กรุงเทพมหานคร นักเรียนมีพฤติกรรมการตั้งใจเรียนมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องมาจาก พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 โดยรวมเป็นสารเอนที่นักเรียน ซึ่งมีพฤติกรรมที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งวินัยในชั้นเรียนเป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการ การจัดการเรียนการสอน ความมีวินัยที่ต้องรีบฝึกให้เป็นนิสัย มีอยู่ 4 ประการ คือ 1)ความมีวินัยในการแสดง ความเคารพ การรู้จักแสดงความเคารพอย่างถูกต้องเหมาะสม 2)ความมีวินัยในการรักษาความสะอาด 3)ความมีวินัยในการรักษาความเป็นระเบียบ ความมีระเบียบในการทำกิจวัตรประจำวันต่างๆ การทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 4)ความมีวินัยในการตรงต่อเวลา ความตรงต่อเวลาในที่นี้หมายถึงความตรงต่อเวลาในการทำกิจกรรมต่างๆ อย่างเหมาะสม

7. องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยการศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ คือ พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 ได้แก่ ด้านความมีระเบียบวินัยด้านความอดทนความรับผิดชอบความเชื่อมั่นในตนเองด้านความซื่อสัตย์ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 พฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ความซื่อสัตย์ เป็นการประพัตินด้วยความจริงใจและตรงไปตรงมาพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความซื่อสัตย์คือซื่อตรงต่อตนเองความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานความซื่อสัตย์ต่อบุคคลความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ

8.1.2 ความมีระเบียบวินัย เป็นการควบคุมตนเองให้ประพฤติตามระเบียบแบบแผนกฎหมายข้อบังคับกติกาของสังคมขนบธรรมเนียมประเพณีและศีลธรรมอันนำมาสู่ความสงบสุขในชีวิตของตนเองและความเป็นระเบียบในสังคมทั้งพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีระเบียบวินัยคือการรักษาระเบียบวินัยภายนอกและความมีระเบียบวินัยภายใน

8.1.3 ความอดทน เป็นความสามารถในการควบคุมสภาวะทางอารมณ์หรือการกระทำของตนให้เป็นไปอย่างสงบราบเรียบและเป็นปกติพร้อมทั้งยังสามารถปฏิบัติภาระหน้าที่ต่างๆที่มีอยู่

ต่อไปไม่มีการหยุดชะงักล่าช้าเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่เป็นอุปสรรคหรือถูกชักจูงให้ไขว้เขว

8.1.4 ด้านความรับผิดชอบ พยายามอุทิศกำลังกายกำลังใจจนสุดความสามารถบังเกิดผลดีแก่ตนเองและส่วนรวมความรับผิดชอบอาจแบ่งได้เป็น 3 ชนิดความรับผิดชอบต่อสังคมความรับผิดชอบต่อตนเองความรับผิดชอบต่อธรรมชาติหรือต่อพระธรรม

8.1.5 ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวัง โดยเกิดจากการสำนึกขึ้นมาเอง ทั้งนี้จะต้องไม่กระทำการใดๆ อันจะเกิดความยุ่งยากแก่ตนเองในอนาคต แต่จะต้องก่อให้เกิดความเจริญต่อตนเองและผู้อื่นโดยไม่ขัดต่อระเบียบของสังคมและศีลธรรม มีความตั้งใจ และมั่นใจในพฤติกรรมที่แสดงออกมาว่าเป็นสิ่งที่ดีต่อตนเองและสังคม

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ความซื่อสัตย์ คือ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความซื่อสัตย์ซื่อตรงต่อตนเองความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานความซื่อสัตย์ต่อบุคคลความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ

8.2.2 ความมีระเบียบวินัย คือ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีระเบียบวินัยคือการรักษาระเบียบวินัยภายนอกและความมีระเบียบวินัยภายใน

8.2.3 ความอดทน คือ การกระทำของตนให้เป็นไปอย่างสงบราบเรียบและเป็นปกติ พร้อมทั้งยังสามารถปฏิบัติภาระหน้าที่ต่างๆ ที่มีอยู่ต่อไป

8.2.4 ด้านความรับผิดชอบ คือ ความสามารถบังเกิดผลดีแก่ตนเองและส่วนรวมความรับผิดชอบอาจแบ่งได้เป็น 3 ชนิดความรับผิดชอบต่อสังคมความรับผิดชอบต่อตนเองความรับผิดชอบต่อธรรมชาติหรือต่อพระธรรม

8.2.5 ด้านความเชื่อมั่นในตนเองคือพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวัง โดยเกิดจากการสำนึกขึ้นมาเอง ทั้งนี้จะต้องไม่กระทำการใดๆ

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตัวแปรเพศ และระดับชั้น ซึ่งควรจะมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เช่น ผลการเรียนรู้ และสถานภาพของครอบครัว

8.3.2 ควรทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างกับกลุ่มโรงเรียนและกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เพื่อให้เห็นความแตกต่างได้อย่างชัดเจน

8.3.3 ในการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษารูปแบบในการพัฒนาการมีวินัยของนักเรียน

9. เอกสารอ้างอิง

- กุลภัสสรณ์ พิทักษ์ศักดิ์ดาชัย. (2553). การศึกษาปัญหาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียน
สิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทัศนียา แสนทิพย์. (2559). การศึกษาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง
จังหวัดระยอง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระมหาสุริยันต์ สัตตะยาภูมิ. (2555). ผลของการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติที่มีต่อพฤติกรรม
ตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดปทุมวนารามกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชัย ธรรมเจริญ. (2541). คู่มือปฏิบัติการงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร :
โอเดียนสโตร์.

10. คำขอบคุณ

รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษาได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย จากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย
และนวัตกรรม (สกว.) และสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งได้รับความ
อนุเคราะห์ช่วยเหลือจากท่าน พระมหาทองเชิด กตปุญญโญ, ผศ.ดร. และ ดร.สุพจน์ เจริญวุฒิ
ให้คำแนะนำ ปรับปรุงแก้ไขงานวิจัยด้วยความอนุเคราะห์จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัย
ขอขอบพระคุณที่ปรึกษาโครงการวิจัย ที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งทำ
ให้งานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิจัยครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณา
ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจมาโดยตลอด

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์แก่บุคลากรทางการศึกษาและ
ผู้สนใจทั่วไป ตลอดจนจะเป็นประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ต่อไป